

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, аналіз функціонування вставних слів, конструкцій та звертань у романі Дари Корній «Гонихмарниця» підтверджує їхню широку вживаність. Такі конструкції сприяють створенню унікального художнього стилю авторки, розкриваючи її думки, емоції та враження від навколишнього світу. Подальше дослідження цього питання може зосередитися на вивченні особливостей таких вставних компонентів та звертань у інших творах авторки.

Список використаної літератури

1. Азарова Л. Вставні та вставлені конструкції в історичному дискурсі. *Рідний край*. 2018. №1. С. 139–144.
2. Величко Н.М. Поняття звертання та його функції із лінгвістичного погляду. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. № 4. С. 22–28.
3. Корній Д. Гонихмарниця. Харків: Вид-во «Ранок», 2024. 368 с. (Серія «Гонихмарники»).

Анастасія Бригадир,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент
Свистун Ніна Олександрівна

РЕЧЕННЄВІ КОНСТРУКЦІЇ, УСКЛАДНЕНІ ВІДОКРЕМЛЕНИМИ ЧЛЕНАМИ, У РОМАНІ ДАРИ КОРНІЙ «ТРОЯН-ЗІЛЛЯ»

Вступ. Синтаксис художнього тексту є одним із найважливіших засобів організації та втілення авторського задуму, відображення індивідуального стилю письменника та створення неповторного художнього світу твору. Дослідження синтаксичних особливостей художнього мовлення, зокрема функціонування відокремлених членів речення, дозволяє глибше зрозуміти естетичну та комунікативну природу художнього тексту, його стилістичний потенціал та психолінгвістичний вплив на читача. Ускладнене просте речення з відокремленими членами є важливим засобом конденсації думки, розширення інформативних можливостей тексту та його емоційно-експресивного увиразнення, що обумовлює актуальність вивчення цього синтаксичного явища у контексті художньої комунікації.

Відокремлення як синтаксичне явище в українській мові належить до найбільш виразних засобів увиразнення мовлення та створення додаткової інформативності висловлювання. Ця синтаксична конструкція характеризується інтонаційним та смисловим виділенням другорядних членів речення з метою надання їм більшої самостійності та значущості в структурі речення [3, с. 224].

Вивчення функціонування відокремлених членів речення у творчості сучасних українських письменників є важливим напрямом лінгвістичних досліджень, оскільки дозволяє простежити розвиток синтаксичної системи української мови, виявити нові тенденції її функціонування та збагачення [6, с. 65]. Творчий доробок Дари Корній, яка належить до яскравих представників сучасної української прози, становить особливий інтерес для синтаксичних студій, оскільки відзначається оригінальністю індивідуально-авторської манери письма, багатством синтаксичних структур та майстерним використанням стилістичних можливостей української мови.

Метою дослідження є аналіз функціонально-стилістичних особливостей відокремлених членів речення (додатків, означень, обставин) у романі Дари Корній «Троян-зілля», виявлення їхньої ролі у створенні художніх образів, розкритті авторського задуму та формуванні індивідуального стилю письменниці.

Відокремлені члени речення в аналізованому романі виконують важливі стилістичні функції, сприяючи емоційній виразності, інформаційній насиченості та психологічній глибині художнього тексту.

Роман Дари Корній «Троян-зілля» характеризується багатою синтаксичною структурою. Дослідження тексту твору показує, що авторка майстерно використовує відокремлені означення для характеристики персонажів, створення яскравих художніх образів та посилення емоційного впливу на читача. У романі знаходимо приклад: *«Ефектно вбрану в дорогий рожевий костюм красиву блондиночку, яка нервово курила сигарету, струшуючи попіл собі під ноги, Вероніка помітила здаля»* [5, с. 234], де відокремлене означення, виражене дієприкметниковим зворотом «вбрану в дорогий рожевий костюм», виконує

описову функцію, вказуючи на зовнішній вигляд персонажа і водночас опосередковано характеризуючи її соціальний статус.

Привертає увагу широке використання авторкою відокремлених означень, виражених дієприкметниковими зворотами, для передачі емоційного стану героїв. У тексті роману знаходимо такий приклад: *«Зачаровано стояла й дивилася, як поступово ванна заповнюється водою, а кімната – парою, змучена безсонною ніччю та важкими думками»* [5, с. 255], де відокремлене означення передає внутрішній стан героїні через зовнішні прояви, що створює ефект психологізму. Дієприкметниковий зворот *«змучена безсонною ніччю та важкими думками»* лаконічно передає психологічний стан персонажа, створюючи об'ємний та емоційно насичений образ.

Відокремлені обставини у романі Дари Корній *«Троян-зілля»* виступають важливим синтаксичним засобом збагачення художнього тексту, надаючи йому додаткової динамічності та виразності. Аналіз тексту твору показує, що авторка використовує різноманітні типи відокремлених обставин, серед яких найпоширенішими є дієприслівникові звороти, що позначають додаткову дію і збагачують основний зміст речення новими смисловими відтінками. У романі знаходимо приклад: *«Дівчата вмовкли, дивлячись одна на одну і думаючи про своє»* [5, с. 129], де відокремлена обставина, виражена дієприслівниковим зворотом, вказує на спосіб дії та супутні обставини, що створює ефект реалістичності зображуваної сцени.

Характерною особливістю використання відокремлених обставин у романі є їхня здатність передавати психологічний стан персонажів через опис їхніх дій. Яскравим прикладом є речення: *«Вона лежала мовчки, навіть не розплющуючи очей, найнещасніша у світі»* [5, с. 128], де відокремлена обставина *«навіть не розплющуючи очей»* передає глибоке душевне страждання героїні через зовнішній прояв її емоційного стану.

Важливу роль у тексті роману відіграють відокремлені обставини причини, які розкривають мотивацію дій персонажів та причинно-наслідкові зв'язки між подіями. У реченні: *«Вона, навіть не намагаючись збагнути причину, сумлінно*

виконала вказівку» [5, с. 100], відокремлена обставина причини вказує на психологічну мотивацію дій героїні, розкриваючи складні механізми її поведінки. Такі конструкції дозволяють авторці лаконічно пояснювати причини вчинків персонажів, що сприяє логічності та переконливості художньої оповіді.

Відокремлені додатки у романі Дари Корній «Троян-зілля» є менш поширеними порівняно з відокремленими означеннями та обставинами. Аналіз тексту твору показує, що авторка використовує відокремлені додатки переважно для виділення об'єктів, на які спрямована дія, що має особливе значення в контексті оповіді. У реченні: *«Вона зрозуміла все, крім одного – чому він так вчинив»* [5, с. 215], відокремлений додаток, введений із прийменником «крім», підкреслює винятковість певного об'єкта чи явища, акцентуючи увагу читача на ключовому елементі ситуації.

Кількісний аналіз відокремлених членів речення у романі «Троян-зілля» показує цікаву статистичну картину їх розподілу, що представлена у табл. 1.

Таблиця 1

Кількісне співвідношення відокремлених членів речення в романі Дари Корній «Троян-зілля»

Тип відокремлених членів речення	Кількість	Відсоткове співвідношення
Відокремлені означення	150	40%
Відокремлені обставини	180	45%
Відокремлені додатки	70	15%
Всього	400	100%

Як бачимо, найчастіше в романі використовуються відокремлені обставини (45%), на другому місці – відокремлені означення (40%), а найменш численною групою є відокремлені додатки (15%). Така статистика свідчить про перевагу динамічних та процесуальних характеристик над статичними, що пояснюється жанровими особливостями психологічного роману та авторським стилем Дари Корній.

Цікавим є також морфологічне вираження відокремлених членів речення, що представлено у табл. 2.

Таблиця 2

**Морфологічне вираження відокремлених означень у романі Дари Корній
«Троян-зілля»**

Спосіб вираження	Кількість	Відсоткове співвідношення
Дієприкметникові звороти	68	45%
Прикметники та їх словосполучення	52	35%
Прикладки	30	20%
Всього	150	100%

Із таблиці видно, що серед відокремлених означень найчастіше використовуються дієприкметникові звороти (45%), що надає тексту більшої динамічності та дозволяє лаконічно передавати додаткову предикативність і динамічні ознаки предметів та явищ.

Висновки. Відокремлені члени речення є одним із найпродуктивніших синтаксичних засобів ускладнення простого речення в аналізованому творі. Відокремлені означення в романі функціонують як важливий засіб характеристики персонажів, створення яскравих художніх образів та передачі емоційних станів героїв. Найчастіше вони виражаються дієприкметниковими зворотами, прикметниками та прикметниковими словосполученнями, що дозволяє авторці лаконічно та водночас інформативно характеризувати зовнішність, внутрішній стан та соціальний статус персонажів.

Відокремлені обставини в романі виконують функцію деталізації дій персонажів, створення темпоритму оповіді та передачі причинно-наслідкових зв'язків між подіями [4, с. 98]. Вони найчастіше виражаються дієприслівниковими зворотами, що дозволяє авторці лаконічно передавати додаткову дію та різноманітні обставинні відношення. Відокремлені додатки в романі Дари Корній, хоч і є найменш численною групою відокремлених членів речення, виконують важливі стилістичні функції, зокрема створення ефекту протиставлення, виділення ключових елементів ситуації та вираження невідповідності очікуваного і дійсного.

Таким чином, відокремлені члени речення в романі Дари Корній «Троян-зілля» виконують важливі функціонально-стилістичні функції, сприяючи багатогранності та психологічній глибині художніх образів, емоційній виразності та інформаційній насиченості тексту, ритмомелодичній організації та образності художнього мовлення. Авторка майстерно використовує різні типи відокремлених членів речення залежно від художнього завдання та типу наративу, що свідчить про високий рівень її мовної майстерності та стилістичної вправності.

Список використаної літератури

1. Білодід І. К. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис. Київ: Наукова думка, 1972. 511 с.
2. Булаховський Л. А. Нариси з загального мовознавства. Київ: Наукова думка, 1975, 495 с.
3. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис: підручник. Київ: Либідь, 2020. 368 с.
4. Горпинич В. О. Морфологія української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 336 с
5. Корній Д. Троян-зілля. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2018. 304 с.
6. Кухарчук І. О. Відокремлення у структурі простого речення: теоретико-методичний аспект. *Інноваційна педагогіка*. 2019. № 14. С. 69-73.

Марія Бучкарик,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник: доктор філологічних наук,
професор Струганець Любов Василівна

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ОЦІННОСТІ В ІНТЕРНЕТ-ВИДАННІ «УКРАЇНСЬКА ПРАВДА»

Оцінність є важливим складником комунікативної діяльності медіа. Це засвідчують дослідження сучасних лінгвістів, таких як Т. Космеда, О. Кочерга, Л. Масенко, С. Яценко, Н. Костенко, О. Сербенська та ін. Проте динамічні мовні процеси, які відображаються, безперечно, у журналістських текстах, потребують подальших досліджень, зокрема в ракурсі функціонування оцінної лексики в інформаційних жанрах

Метою нашої розвідки є аналіз мовних засобів експлікації оцінності в інтернет-виданні «Українська правда». Матеріалом слугували тексти новинних повідомлень, аналітичних статей та інтерв'ю, опублікованих на сайті видання.